

PIRMAS VEIKSMAS

PROLOGAS

Sėdžiu prirakintais prie stalo riešais ir galvoju: *Jei būtų leista man / Savos nelaisvės paslaptis atskleisti, / Tai nuo menkiausio žodžio apie jas / Pakriktų siela tau.** Prižiūrėtojas stovi prie durų, stebi mane, tarsi lauktų ko nors nutinkant.

Įeina Džozefas Kolbornas. Dabar jis jau žilstelėjęs, beveik penkiasdešimties. Kas antrą savaitę vis nustembu, kaip jis pasenęs – o sensta jis po truputį jau dešimt metų, kas kelias savaites. Atsisėda priešais, sukryžiuoja rankas ant krūtinės ir taria:

– Oliveri.

– Džo.

– Girdėjau, kad lygtinio paleidimo posėdy laimėjot. Sveikinu.

– Padėkočiau, jei manyčiau, kad kalbat nuoširdžiai.

– Puikiai žinot mano nuomonę, jog jums čia ne vieta.

– Tai nereiškia, kad manot, jog esu nekaltas.

– Tas tiesa. – Jis atsidūsta, pasižiūri į savo laikrodį, – tą patį, kurį nešioja nuo mūsų pažinties pradžios, – taip, tarsi jam būtų nuobodu manęs klausytis.

– Tai ko atėjot? – paklausiu. – Dėl tos pačios priežasties, kaip ir kas dvi savaites?

Jis suraukia antakius į vieną ištinę juodą liniją.

– Įprastai sakytumėt, kas dvi sušiktas savaites.

– Žmogų iš teatro išvaryti galima, bet... ar kažkas panašaus.

Jis palinguoja galvą ir pralinks mėjęs, ir susierzinęs.

– Ir ką? – klausiu.

* „Hamletas“ pirmas veiksmas, V scena, Hamleto tėvo vėlės žodžiai.

– Kaip ką?

– *Juk kartuvės gerai tarnauja. Tačiau kaip gerai? Gerai tarnauja tiems, kas daro blogi,** – atsakau, pasiryžęs užsitarnauti tą jo susierzinimą. – Ko jums čia? Per tiek laiko turėjot suprast, kad nesiruošiu nieko pasakot.

– Tiesą pasakius, – atsako jis, – manau, šįkart galbūt pavyks jus perkalbėti.

Atsitiesiu ant kėdės.

– Kaip?

– Išeinu iš policijos. Parsidaviau, dirbsiu privačioje apsaugos įmonėje. Reikia pagalvot apie vaikų mokslus.

Kurį laiką tiesiog spoksau į jį. Visada galvojau, kad Kolborną greičiau užmigdys kaip seną pasiutusį šunį, nei jis išeis iš darbo policijoje.

– Ir kaip tai turėtų mane įtikint? – klausiu.

– Niekas, ką pasakysit, tikrai nebus užfiksuota.

– Tai kam vargintis?

Jis vėl atsidūsta ir visos jo raukšlės dar labiau pagilėja.

– Oliveri, manęs nebetraukia ką nors bausti, jau nebe. Žmogus atsėdėjo, o mūsų darbe toks pasiekimas gana retas. Bet nenoriu pakabint kepurės ant vinies ir iššvaistyti dar dešimtmečio svarstydamas, kas iš tiesų nutiko prieš tuos dešimt metų.

Iš pradžių nieko neatsakau. Idėja patraukli, bet kol kas neatrodo patikima. Nužvelgiu bjaurius betoninius blokelius, mažutes juodas kamerų akutes, stebinčias iš kiekvieno kampo, prižiūrėtoją su smarkiai atsikišusiais viršutiniais dantimis. Užsimerkiu, giliai įkvepiu: įsivaizduoju Ilinojaus pavasario šviežumą ir koks bus jausmas, kai išeisiu į lauką, trečdalį savo gyvenimo dusęs nuo priplėkusio kalėjimo oro.

* „Hamletas“, penktas veiksmas, I scena, Pirmojo duobkasio žodžiai.

Iškvėpdamas atsimerkiu, o Kolbornas įdėmiai stebi.

– Nežinau, – sakau. – Šiaip ar taip, išeinu iš čia. Nesinorėtų rizikuoti sugrįžti. Netampykim miegančio liūto už ūsų.

Jis nervingai pabarbena į stalą.

– Klausykite, – taria. – Ar jums būna taip, kad gulit savo kameroje, žiūrit į lubas ir svarstot, kaip taip gali būti, kad atsidūrėt čia, ir negalit užmigti nenustodamas galvoti apie tą dieną?

– Kiekvieną naktį, – atsakau be menkiausio sarkazmo. – Bet skirtumas štai kur, Džo. Jums tai buvo tik viena diena, o tada viskas vėl stojo į savo vėžes. O mums tai buvo viena diena, o pasakui ir visos kitos po josėjusios dienos. – Pasirėmęs ant alkūnių pasilenkiu į priekį tiek, kad mus skirtų vos keli centimetrai, kad, kai kalbėsiu tyliai, jis girdėtų kiekvieną žodį. – Turbūt jus tai baidia užgraužt, tas nežinojimas. Nežinojimas kas, nežinojimas kaip, nežinojimas kodėl. Bet jūs nepažinojot *jo*.

Jo veidas keistai persikreipia, tarsi būčiau pasidaręs neįtikėtinais siaubingas ir šlykštus, ir jam būtų bloga į mane žiūrėti.

– Šitiek laiko saugojot savo paslaptis, – sako. – Bet ką kitą tai išvartų iš proto. Kodėl taip darėt?

– Nes norėjau.

– Ir vis dar norit?

Man apsunksta širdis. Paslaptys būna sunkios kaip švinas.

Atsilošiu. Apsaugininkas mus abejingai stebi, tarsi būtume nepažįstami žmonės, kalbantys svetima kalba, o tas mūsų pokalbis vyktų toli ir būtų nereikšmingas. Pagalvoju apie kitus. Kadaise – *mus*. Pridarėme negėrų dalykų, bet jie šiaip jau buvo būtini – ar bent jau tada taip atrodė. Žvelgdamas atgal po daugelio metų, jau nesu tikras, ar jų tikrai taip reikėjo, ir svarstau, ar galėčiau visa tai paaiškinti Kolbornui, tuos keistus posūkius ir nuokrypius, ir pabaigos *išėjimus*. Įdėmiai žvelgiu į jo veidą be jokios išraiškos, pilkas

akis, kurių kampučiuose jau susimetusios raukšlės, bet skaidrias ir protingas, kokios buvo visada.

– Gerai, – sakau. – Papasakosiu jums vieną istoriją. Bet turit šį tą suprasti.

Kolbornas nė nekrusteli.

– Įdėmiai klausau.

– Visų pirma, kalbą pradėsim tik tada, kai iš čia išeisiu, ne anksčiau. Antra – tai negali turėti pasekmių nei man, nei kam nors kitam – jokio dvigubo baudžiamumo negali būti. Ir trečia – tai nebus atsiprašymas.

Laukiu, kad jis į tai kaip nors sureaguotų – linktelėtų ar tartų žodį, bet jis tik žiūri į mane, retkarčiais sumirksėdamas, tylus ir stojiškas kaip sfinksas.

– Tai kaip, Džo? – sakau. – Ar tinka?

Jis šaltai šypteli.

– Manau, taip.

I SCENA

Veiksmo laikas: 1997-ųjų rugsėjis, mokausi ketvirtame, paskutiniame kurse Delekerio konservatorijoje. Veiksmo vieta: Brodvo-teris Ilinojaus valstijoje, nedidelis, beveik nereikšmingas miestukas. Ruduo kol kas buvo šiltas.

Įeina veikėjai. Tada mes buvom septyni – septyni gabūs jaunuoliai, kurių laukė plati neįkainojama ateitis, nors toliau už knygas priešais savo nosis nieko nematėme. Mus nuolat supo knygos, žodžiai ir poezija, visos ugningos pasaulio aistros, įrištos į odą ir pergamentą. (Iš dalies tai kaltinu dėl to, kas nutiko.) Pilies biblioteka buvo erdvi aštuoniakampė patalpa su knygų lentynomis pasieniais, užgriozdinta prabangiais senais baldais, kurioje snaudžią šilumą palaikė didingas židinys, kūrenamas kone nuolat, visiškai nepaisant lauko temperatūros. Laikrodžiui ant židinio atbrailos išmušus dvilyktą, vienas po kito sukrutėjom kaip septynios atgijusios statulos.

– *Jau pats vidurnaktis*, – pasakė Ričardas. Jis didžiausiame krėslė sėdėjo tarsi soste – ištiesęs ilgas kojas ir užkėlęs pėdas ant židinio grotelių. Trejus metus vaidinęs karalius ir užkariautojus, jis išmoko taip sėdėti kiekviename krėslė, tiek scenoje, tiek visur kitur. – *O ryt aštuntą teks nemirtingiems tapti*.^{*} – Jis staigiai užvertė knygą.

Meredit, susirietusi kaip katė viename sofos gale (aš drybsojau it šuo kitame), paklausė, vyniodama ant piršto sruogą savo ilgų rudų plaukų:

^{*} „Jei taip, tai šitaip“, ketvirtas veiksmas, II scena, teismo vykdytojo žodžiai ir aliuzija į juos.

– Kur eini?

Ričardas:

– *Skubu pavargęs gult ir atsigaut...**

Filipa:

– Pasigailėk.

Ričardas:

– Anksti keltis ir taip toliau.

Aleksandras:

– Šneka, tarsi jam rūpėtų.

Ren, sėdėdama sukryžjavusi kojas ant pagalvės prie židinio ir niekaip nereaguodama į kitų kandžius žodžius, tarė:

– Ar visi pasirinkot savo tekstus? Niekaip negaliu apsispręst.

Aš:

– O kaip dėl Izabelės? Tavo Izabelė puiki.

Meredit:

– „Jei taip, tai šitaip“ yra komedija, asile. Vaidmenis skirstys „Cezariui“.

– Nesuprantu, kam mums išvis bandytis.

Aleksandras – susmukęs prie stalo ir skendėdamas bibliotekos galo tamsoje – paėmė skočo butelį, stovėjusį jam prie alkūnės. Vėl prisipylė taurę ir nugėrė didelį gurkšnį, o tada susiraukęs nužvelgė mus visus.

– Galiu iškart pasakyti, kas ką vaidins.

– Kaip? – paklausiau. – Aš niekad nežinau, ką gausiu.

– Todėl, kad tau vaidmenis visada skiria paskutiniam, – pasakė Ričardas, – gauni, kas lieka po kitų.

– Oi oi, – tarė Meredith, – ar šiandien mes Ričardas, ar Dikas**?

* 27-as sonetas.

** Angliškai „dick“ yra ir vardo Ričardas trumpinys, ir gali reikšti penį arba bjauriai besielgiantį žmogų (vert. past.).

– Nekreipk į jį dėmesio, Oliveri, – pasakė Džeimsas.

Jis sėdėjo pats vienas tolimiausiame kampe ir akis nuo knygos pakėlė nenoromis. Džeimsas visada buvo rimčiausias mūsų kurso studentas, kas (turbūt) paaiškino, kodėl jis taip pat buvo ir geriausias aktorius ir kodėl (tikrai) niekas tuo nesipiktino.

– Va. – Aleksandras išsitraukė iš kišenės pluoštą dešimties dolerių banknotų ir skaičiavo juos ant stalo. – Čia penkiasdešimt dolerių.

– Už ką? – paklausė Meredith. – Nori striptizo?

– Ką, gal nori pasipraktikuot, nes reikės po baigimo?

– Eik šikt.

– Gražiai paprašyk.

– Penkiasdešimt dolerių už ką? – paklausiau, nes reikėjo įsikišti.

Meredith ir Aleksandras buvo didžiausi mūsų nepraustaburniai ir nuolat kaip nors iškreiptai didžiavosi perspjaudami vienas kitą nešvankybėmis. Jei nenutrauktume jų, galėtų kandžiotis kiaurą naktį.

Aleksandras ilgu pirštu pabaksnojo į tą krūvą dešimtinių.

– Statau penkiasdešimt dolerių, kad galiu dabar nesuklysdamas išvardyt, kas kokius vaidmenis gaus.

Penki mūsų susidomėję susižvalgė; Ren vis dar susiraukusi dėbsojo į židinį.

– Tai gerai, sakyk, – tarė Filipa, lengvai atsidususi, tarytum smalsumas ją būtų nugalėjęs.

Aleksandras nusibraukė neklusnias juodas garbanas nuo veido ir pradėjo:

– Na, savaime suprantama, Ričardas bus Cezaris.

– Nes visi slapčia norim jį pribaigt? – paklausė Džeimsas.

Ričardas pakėlė tamsų antakį.

– *Et tu, Brute?*

– *Sic semper tyrannis*, – pasakė Džeimsas ir it durklu brūkštelėjo rašiklio galu sau per gerklę. – *Taip visada būna tironams.*

Aleksandras ėmė baksnoti visus po vieną.

– Būtent, – pasakė. – Džeimsas bus Brutas, nes jis visada gerietis, o aš būsiu Kasijus, nes aš visada blogietis. Ričardas ir Ren negali būti susituokę, nes tai būtų šlykštu, todėl ji bus Porcija, Meredith bus Kalpurnija, o tau, Pipa, vėl teks vaidinti vyrą.

Filipai, kuriai parinkti vaidmenį sunkiau nei Meredith (fatališka moteris) ar Ren (inženiu), tekdavo vyrų vaidmenys, jei tik pritrūkdavome gerų moteriškų vaidmenų, – kas Šekspyro pjesėse dažna.

– Siaubas, – pasakė ji.

– Pala, – įsiterpiau, iš esmės patvirtindamas Ričardo hipotezę, kad vaidmenis visada gaunu iš to, kas liko, – o tai kas aš?

Aleksandras prisimerkęs įdėmiai mane nužvelgė ir perbraukė liežuviu sau per dantis.

– Turbūt Oktavijus, – nusprendė. – Antonijaus tau neduos – nepyk, bet tu tiesiog nepakankamai *ryškus*. Antonijus bus tas nepakenčiamas bičas iš trečio kurso, kaip ten jo vardas?

Filipa:

– Ričardas Antrasis?

Ričardas:

– Kaip juokinga. Ne, Kolinas Hailendas.

– Nuostabu. – Nuleidau akis į „Periklio“ tekstą, kurį skaičiau, kaip atrodė, jau kokį šimtą kartą.

Turėdamas talento perpus mažiau už juos visus, regis, buvau amžiams pasmerktas antračiams vaidmenims kieno nors kito istorijoje. Ir jau per daug kartų buvau savęs klausęs, ar menas yra gyvenimo imitacija, ar viskas atvirkščiai.

Aleksandras:

– Penkiasdešimt baksų, kad bus tiksliai tokie vaidmenys. Kas nors lažinasi?

Meredit:

– Ne.

Aleksandras:

– Kodėl?

Filipa:

– Nes tiksliai taip ir bus.

Ričardas pakikeno ir atsistojo iš kėdės.

– Tikiuosi, taip ir bus. – Jis patraukė prie durų ir stabtelėjęs pasilenkė žnybtelėti Džeimsui į skruostą.

– *Labanakt, prince...**

Džeimsas sąsiuvinį pliaukštelėjo Ričardui per ranką, o tada suvaidino vėl įkišantis į jį nosį. Meredit irgi nusijuokė atitardama Ričardui ir susakė:

– *Kada esi šio ūpo, tu ūmus kaip bet kuris italų aras!*

– *Žūtis jūsų abiem namams!*** – sumurmėjo Džeimsas.

Meredit pasirąžė – tyliai, gundančiai sudejavusi – ir sunkiai atsikėlė nuo sofos.

– Einam gult? – paklausė Ričardas.

– Taip. Aleksandrui viską sudėliojus, visas šitas kalimas atrodė beprasmiškas.

Ji paliko savo knygas išmėtytas ant žemo stalelio priešais židini, o šalia jų – ir tuščią vyno taurę su lūpdažio pūsmėnuliu ant krašto.

– Labanakt, – garsiai tarė į visą erdvę. – Geros kloties.

Ir jie drauge nuėjo koridoriu.

* „Hamletas“, penktas veiksmas, II scena, Horacijaus žodžiai.

** „Romeo ir Džuljeta“, trečias veiksmas, I scena, Merkucijaus žodžiai.

Pasitryniau akis, kurios jau buvo pradėjusios peršėti nuo ilgų valandų skaitymo. Ren permetė knygą sau per galvą, ir aš net krūptelėjau, jai nukritus ant sofos prie manęs.

Ren:

– Eina šikt.

Aleksandras:

– Ir teisingai.

Ren:

– Tai tiesiog skaitysiu Izabelę.

Filipa:

– Tiesiog eik miegot, ir viskas.

Ren lėtai atsistojo, išmirksédama židinio liepsnos likučius sau iš akių.

– Turbūt visą naktį nemiegosiu kartodamasi tekstą, – pasakė.

– Gal einam parūkyt? – Aleksandras pabaigė savo viskį (vėl) ir ant stalo sukosi suktinę. – Gal padės atsipalaiduot.

– Ačiū ne, – atsakė ji, išslinkdama į koridorių. – Labanakt.

– Kaip nori, – Aleksandras atsistūmė su kėde, įsikišęs suktinę lūpų kampe. – Oliveri?

– Jei padėsiu tau ją surūkyt, ryt atsikelsiu be balso.

– Pipa?

Filipa užkėlė akinius sau ant plaukų ir tyliai kostelėjo, tikrindama gerklę.

– Dieve, kokią blogą įtaką man darai, – pasakė. – Gerai jau.

Aleksandras palinksėjo, traukdamas iš kambario susikišęs rankas giliai į kišenes. Su lašeliu pavydo žiūrėjau, kaip jie išeina, o tada išsidrėbiau, atsirėmęs į sofos ranktūrį. Buvo sunku susitelkti į tekstą, kuris buvo taip įžūliai ir riebiai aprašinėtas, kad vargiai galėjau įskaityti.

PERIKLIS: *Sudie tad, Antiochai, regim tie,
Neraustantys dėl poelgių juodžiausių,
Juos nuo šviesos pridengt mėgins uoliausiai.
Viena yda, žinau, pagimdo kitą:
Kaip liepsnos dūmus, geismas taip žudiką.**

Sumurmėjau dvi paskutines eilutes sau po nosim. Mokėjau jas mintinai, buvau jau seniai iškalęs, bet vis vien nedavė ramybės baimė, kad per perklausą pamiršiu kokį žodį ar frazę. Pažvelgiau į Džeimsą kitame bibliotekos gale ir paklausiau:

– Tau kartais nekyla klausimas, ar tik mes šitų tekstų nemo-kam dvigubai geriau, nei mokėjo pats Šekspyras?

Jis liovėsi skaityti, ką skaitė, pakėlė akis ir atsakė:

– Nuolat.

Šyptelėjau, patenkintas, kad mano nuomonei pritarta.

– Na, man užteks. Vis vien jau nieko nebesugebu išmokyti.

Jis pažvelgė į savo laikrodį.

– Manyčiau, ir aš ne.

Atsisojau nuo sofos ir nusekiau paskui Džeimsą sraigtiniais laiptais į kambarį, kuriame abu gyvenome, – jis buvo tiesiai virš bibliotekos, aukščiausiai iš trijų kambarių siaurame mūriniame vamzdyje, pramintame Bokštu. Kadaisė jis buvo naudojamas tik kaip palėpė, tačiau septyniasdešimtinių pabaigoje voratinklius ir daiktus, kuriais jis buvo užgriozdintas, išmėžė, kad galima būtų apgyvendinti daugiau studentų. Dar po dvidešimties metų ten įsikūrėme mes su Džeimsu – turėjome dvi lovas su Delekerio mėlynomis lovatiesėmis, dvi didžiules senas drabužių spintas ir porą nekomplektinių knygų lentynų, kurios bibliotekai buvo per prastos.

* „Periklis“, pirmas veiksmas, I scena, Periklio monologas.

– Manai, kad sukris taip, kaip sako Aleksandras? – paklausiau.

Džeimsas nusivilko marškinius, suveldamas sau plaukus.

– Mano nuomone, viskas per daug nuspėjama.

– Na, ar jie yra mus kada nustebinę?

– Frederikas mane nuolat stebina, – atsakė jis. – Bet paskutinis žodis bus Gvendolinos, kaip visada.

– Jei būtų jos valia, Ričardas vaidintų visus vyrus ir pusę moterų.

– O Meredith – kitą pusę. – Jis prispaudė delnus sau prie akių. – Kelintam tau rytoj paskirta?

– Iškart po Ričardo. Po manęs – Filipa.

– O aš po jos. Dieve, kaip dėl jos nesmagu.

– Taip, – pritariau. – Stebuklas, kad ji dar neiškrito.

Mąsliai suraukęs antakius, Džeimsas išsinėrė iš džinsų.

– Na, ji kiek atsparesnė už mus kitus. Gal todėl Gvendolina ją ir kankina.

– Tik todėl, kad ji su tuo taikstosi? – sumečiau savo drabužius į krūvą ant grindų. – Kaip žiauru.

– Tokia jau ta Gvendolina. – Jis gūžtelėjo.

– Būtų mano valia, viską daryčiau atvirkščiai, – pasakiau. – Aleksandras būtų Cezaris, o Ričardas vaidintų Kasijų.

Jis atlenkė savo antklodę ir paklausė:

– O aš vis vien Brutus?

– Ne, – mečiau į ją kojine. – Tu – Antonijus. Nors kartą vaidinčiau pagrindinį.

– Ateis ir tavo laikais pabūt tragišku herojum. Tik palauk pavasario.

Pakėliau akis nuo stalčiaus, po kurį rausiausi.

– Ar Frederikas tau vėl išdavė paslaptis?

Jis atsigulė, sulenkęs rankas už galvos.

– Gal ir minėjo „Troilą ir Kresidą“. Jam kilo tokia fantastiška idėja pastatyti ją kaip lyčių kovą. Visi trojėnai vyrai, visos graikės moterys.

– Absurdas.

– Kodėl? Ta pjesė ne mažiau apie seksą nei apie karą, – pareiškė jis. – Suprantama, Gvendolina norės, kad Ričardas vaidintų Hektorą, bet tada tu būsi Troilas.

– Kodėl, dievaž, Troilas būtų ne *tu*?

Džeimsas kiek pasivertė, išrietė nugarą.

– Gali būti, būsiu užsiminęs, kad savo biografijoje norėčiau matyti kiek daugiau įvairovės.

Spoksojau į jį, neužtikrintas, ar neturėčiau įsižeisti.

– Nežiūrėk į mane šitaip, – tarė jis su priekaištinga gaidele. – Jis pritaria, kad mums visiems reikia išeiti iš savo rėmų. Pavargau vaidint įsimylėjusius kvailius kaip Troilas ir neabejoju, kad tau nusibodo nuolat vaidint geriausią draugą.

Žnektelėjau ant lovos ir atsiguliau ant nugaros.

– Taip, turbūt gerai sakai.

Minutėlę pamąstęs pakikenu.

– Kas nors juokingo? – paklausė Džeimsas, pasisukęs išjungti šviesos.

– Turėtum vaidint Kresidą, – atsakiau. – Tu vienintelis iš mūsų tam pakankamai gražus.

Taip gulėjome juokaudami tamsoje, kol užmigome, ir giliai miegojome, nė nenutuokdami, kad netrukus pakils mūsų pačių sukurtos dramos uždanga.

II SCENA

Delekerio klasikos konservatorija užima maždaug dvidešimties akrų plotą rytiniame Brodvoterio pakrašty ir jų ribos tiek dažnai susilieja, kad sunku nustatyti, kur pasibaigia konservatorijos teritorija ir kur prasideda miestas. Pirmakursiai gyveno plytinių namų komplekse mieste, antrakursiai ir trečiakursiai buvo drauge sukišti į bendrabutį, o saujelė ketvirtakursių nugrūsti į įvairias konservatorijos pakampes ar palikti susirasti būstą patys. Mes, ketvirtakursiai aktorinio studentai, gyvenome tolimajame ežero krante, pastate, kuris mandrai pavadintas Pilimi (ne visai pilis, toks nedidelis mūrinis statinys, prie kurio prilipdytas vienas bokštelis, kadaise skirtas gyventi ūkvedžiui).

Didysis Delekerio konservatorijos pastatas, masyvūs raudonų plytų rūmai, stūkso ant stačios kalvos virš tamsios ežero plokštimos. Bendrabučiai ir aktų salė ketvirtame ir penktame aukštuose, auditorijos ir biurai antrame ir trečiame, o pirmame aukšte – valgykla, koncertų salė, biblioteka ir oranžerija. Vakariniame pastato šone dar prilipdyta koplyčia, o kažkada šešiasdešimtiniais rytinėje jo pusėje iškilo Arčibaldo Delekerio Menų rūmai, kuriuos nuo pagrindinio pastato skyrė nedidelis kiemas ir akmenimis grįsti takai. Juose buvo įsikūręs Arčibaldo Delekerio teatras ir repeticijų salė, taigi, ten mes ir praleisdavome didžiąją dalį laiko. Pirmąją paskaitų dieną aštuntą rytą ten tvyrojo nepaprasta ramybė.

Mudu su Ričarduėjome iš Pilies drauge, nors perklausa buvo tik po pusvalandžio.

– Kaip jautiesi? – paklausė jis, mums lipant stačia kalva.

– Jaudinuos kaip visada.

Kad ir kiek perklausų buvau perėjęs, tas neturėjo reikšmės; nerimas manęs taip ir neapleisdavo.

– Be reikalo, – pasakė jis. – Niekada nebūni toks tragiškai prastas, kaip pats manai. Tiesiog netrepsėk tiek. Tu įdomiausias, kai stovi ramiai.

– Kaip suprasti? – nusteбęs pažvelgiau į jį.

– Noriu pasakyti, kai pamiršti, kad stovi scenoje, ir pamiršti nervintis. Tu išties klausaisi kitų aktorių ir tikrai išgirsti jų žodžius taip, tarsi jie juos sakytų pirmą kartą. Būna puiku ir vaidinti, ir žiūrėti. – Pamatęs, kad nustėrau, jis palingavo galvą. – Be reikalo šitai pasakiau. Nepradėk jaustis neužtikrintai.

Jis pliaukštelėjo didžiule ranka man per petį, o aš buvau tiek suglumęs, kad kluptelėjau ir brūkštelėjau pirštų galais per rasotą žolę. Ričardas griausmingai nusikvatojo ir čiupo man už rankos, kad nenugriūčiau.

– Matai? – pasakė. – Stovėk tvirtai ant kojų, ir viskas bus gerai.

– Koks tu bjaurus, – rėžiau, nenoromis šypstelėjęs (Ričardas taip veikė žmones).

Vos priėjus Menų rūmus, jis darsyk smagiai trinkelėjo man per nugarą ir nuėjo į repeticijų salę. Vaikščiojau pirmyn atgal koridoriu vis mąstydamas apie jo pasakytus žodžius ir kartodamasis „Periklį“ taip, tarsi be perstojo kalbėčiau „Sveika, Marija“.

Mūsų pirmojo semestro perklausos lėmė, kokius vaidmenis gausime rudens spektaklyje. Tais metais ruošiasi statyti „Julijų Cezarį“. Tragedijos ir istorinės dramos buvo skiriamos ketvirtakursiams, trečiakursiams teko tenkintis meile ir komedijomis, o visus mažesnius vaidmenis atiduodavo antrakursiams. Pirmakursiai dirbo užkulisiuose, mokėsi bendrųjų dalykų ir svars-tė, į kokią košmarą bus įsivėlę. (Kasmet studentai, kurių darbas buvo įvertintas nepatenkinamai, būdavo išmetami iš studijų

programos – dažnai net pusė jų. Išlikimas iki ketvirto kurso buvo įrodymas, kad arba esi talentingas, arba tau netyčia pasisekė. Mano atveju, antrasis variantas.) Pastarųjų penkiasdešimties metų studentų laidų nuotraukos buvo sukabintos ant koridoriaus sienos dviem tvarkingomis eilėmis. Mūsiškė buvo paskutinė ir tikrai erotiškiausia – reklaminė iš praėjusių metų „Vasarvidžio nakties sapno“. Joje atrodėme jaunesni.

Statyti „Vasarvidį“ kaip pižamų vakarėlį buvo Frederiko idėja. Su Džeimsu (aš – Demetras, Džeimsas – Lisandras) mūvėjome dryžuotus apatinius ir baltas berankoves, abu stovėjome piktai dėbsodami vienas į kitą, o Ren (Hermija su trumpais rožiniais naktinukais) stovėjo tarp mūsų it nežinodama, kur dėtis. Filipa buvo man iš kairės su Elenos ilgesniais žydrais naktiniais, spausdama prie savęs pagalvę, kuria su Ren viena kitą pliekė per trečią veiksmą. Nuotraukos viduryje Aleksandras ir Meredith buvo apsisiviję vienas kitą it gyvatės, jis – pavojingas gundytojas Oberonas su ankštu šilkiniu chalatu, ji – geidulingoji Titanija su nedaug ką slepiančiu juodu gipiūru. Bet labiausiai dėmesį kaustė Ričardas, stovintis tarp kitų prastuolių su komiška flaneline pižama, su didžiulėmis asilo ausimis, kyšančiomis iš jo juodų tankių plaukų. Jo Nikas Bulis buvo agresyvus, nenuspėjamas ir visiškai pamišęs. Jis terorizavo fėjas, kankino kitus veikėjus, šturpino žiūrovus ir – kaip visada – buvo įsimintiniausias.

Mūsų septynetas išgyveno trejų metų „valymus“, nes kiekvienas kažkaip buvome nepakeičiami. Per tuos ketverius metus iš saujelės antraeilių aktoriūkščių virtome nedidele puikiai parengta teatro trupe. Kai kurie mūsų aktoriniai perlai buvo akivaizdūs: Ričardas – gryna galybė, metro devyniasdešimties ir lyg išlietas iš betono, su veriančiomis juodomis akimis ir sielą virpinančiu bosu, nustelbiančiu visus kitus garsus patalpoje. Jis vaidino karo

vadus, despotus ir bet ką kitą, ko tik reikėjo apstulbinti ir įbauginti auditorijai. Meredith buvo neprilygstamai sukurta gundyti, ištaigingų formų vaikščiojanti svaja, jos oda kaip satinas. Tačiau tame jos erotiniame žavesyje būta tam tikro negailestingumo – jai judant žmonės į ją žiūrėjo, nesvarbu, kas vyktų aplink, norėdami to ar ne. (Ji su Ričardu buvo „kartu“ visomis tipinėmis to žodžio prasmėmis nuo antro kurso pavasario semestro.) Ren – Ričardo pussėserė, nors juos matant to niekada neatspėtum, – buvo inženiu, kukli paprasta mergaitė šviesiais plaukais ir apvaliomis porcelanianės lėlės akimis. Aleksandras buvo mūsų nuolatinis piktadarys, liesas ir raumeningas, ilgomis tamsiomis garbanomis ir aštriais iltiniais dantimis, dėl kurių šypsodamasis atrodė kaip vampyras.

Filipą ir mane buvo sunkiau kategorizuoti. Ji aukšta, tamšokos odos, kažkiek berniukiška. Joje būta kažko atsainaus ir chameleoniško, dėl to ji vienodai įtikinamai vaidino tiek Horacijų, tiek Emiliją. Aš, kita vertus, buvau vidutinybė visur, kur tik galima įsivaizduoti: ne itin gražus, ne itin talentingas, ne itin tinkamas niekam, bet pakankamas viskam, ką galėdavau susirinkti iš to, kas likdavo nuo kitų. Buvau tikras, kad išlikau po trečiojo kurso valymo, nes Džeimsas be manęs būtų prastos nuotaikos ir paniuręs.

Pirmame kurse likimas mums išmetė gerą kortą, kai abu sugrūdo į mažutį kambarėlį viršutiniame bendrabučio aukšte. Kai pirmą kartą pravėriau jo duris, jis pakėlė akis nuo iškraunamo krepšio ir pasakė: „Štai seras Oliveris! Sere Oliveri, maloniai prašom.“* Jis buvo iš tų aktorių, kuriuos visi įsimyli vos įžengusius į sceną, ir aš nebuvau išimtis. Net pačioje studijų Delekeryje

* „Kaip tik norit“, trečias veiksmas, III scena, Tačstouno žodžiai.

pradžioje elgiausi su juo globėjiškai ir net savininkiškai, kai kiti bičiuliai per daug prisiartindavo ir kildavo grėsmė, kad jie užims mano, „geriausio“, poziciją, kas pasitaikydavo ne dažniau už me teorų lietu. Kai kurie žmonės matė mane tokį, kokius vaidmenis man Gvendolina nuolat ir skirdavo: tiesiog ištikimo draugo. Džeimsas buvo toks kvintesenciškas herojus, kad net nesukau sau dėl to galvos. Jis buvo gražiausias iš mūsų (Meredit jį kartą palygino su Disnėjaus princu), tačiau dėl to dar labiau pasigėrėtinas buvo jo vaikiškas jausmų gilumas tiek scenoje, tiek gyvenime. Trejus metus džiaugiausi jį užgriuvusiu populiarumu ir juo be galo žavėjausi be jokio pavydo, nors jis buvo aiškus Frederiko favoritas lygiai taip, kaip Ričardas Gvendolinos. Žinoma, Džeimsas nebuvo toks egocentiškas ir ūmaus būdo kaip Ričardas ir jį visi mėgo, o štai Ričardą arba mylėjo, arba nekenė su vienuodu įkarščiu.

Mums buvo įprasta žiūrėti, kaip tekstą skaito tas, kurio klausomasi po tavęs (skaityti nestebimam buvo kompensacija už pasirodymą pirmam), ir aš nerimaudamas vaikščiojau koridoriumi, jausdamas apmaudą, kad mano žiūrovas bus ne Džeimsas. Ričardas, net ir pats to nesiekdamas, buvo bauginantis stebėtojas. Koridoriaus sienomis aidėjo jo balsas iš repeticijų salės.

Ričardas: *Tad paisykit, kaip mus pačius įkeisit,*

Tuo, kad pažadinsit mūs karo kardą.

Liepiu, dėl Dievo, būkit apdairus,

Nes kai susigrumia galybės tokios,

Marias pralieja kraujo visad, o

Nekaltas lašas jo – tai keiksmas, skundas

Prieš blogiui išgalandusį kardus,

*Kai šie mirtingą trumpą būtį švaisto.**

* „Henrikas Penktasis“, pirmas veiksmas, II scena, karaliaus Henriko žodžiai.

Buvau matęs jį sakant tą prakalbą jau dukart, bet dėl to ji neskambėjo mažiau įspūdingai.

Lygiai pusę devynių prasivėrė repeticijų salės durys. Už jų pasirodė gerai pažįstamas Frederiko veidas, suvytęs ir komiškas.

– Oliveri? Mes pasiruošę.

– Puiku.

Man suspurdėjo širdis – virpėjo tarsi sparneliai paukščio, įstigusio man tarp plaučių.

Kaip visada, įeidamas į repeticijų salę pasijutau menkas. Tai buvo didžiulė tamsi patalpa, aukštomis skliautuotomis lubomis ir didžiuliais pailgais langais, išeinančiais į kiemą. Jiems iš abiejų pusių kabėjo mėlyno aksomo užuolaidos, kurių apačia gulėjo dulkių kamuoliuose ant parketo.

Nuaidėjo mano balsas:

– Labas rytas, Gvendolina.

Prie dėstytojų stalo sėdėjusi raudonplaukė liesutė moteriškė pažvelgė į mane – jos buvimas salėje buvo juntamas neproporcingai stipriai. Su ryškiu rožiniu lūpdažiu ir rytietiskų raštų skarele ant galvos ji atrodė kaip čigonė. Pasisveikindama pajudino pirštus ir apyrankės ant jos riešo sužvangėjo. Ričardas sėdėjo ant kėdės stalo kairėje, sunėręs rankas ant krūtinės, stebėjo mane šypsodamas su pasitenkinimu. Nebuvau Pagrindinis aktorius, todėl ir nelaikomas konkurentu. Šyptelėjau jam, o paskui stengiausi nekreipti į jį dėmesio.

– Oliveri, – pasakė Gvendolina. – Malonu matyt. Negi numetei svorio?

– Tiesą sakant, priaugau, – visas net nukaitau.

Išvykstant vasaros atostogų, ji patarė man pastambėti. Ir kiekvieną birželio, liepos ir rugpjūčio dieną sporto salėje praleidau valandų valandas, tikėdamasis ją nustebinti.

– Hm, – ji lėtai nužvelgė mane nuo galvos iki kojų, vertindama šaltu veidu kaip prekeivė vergų aukcione. – Ką gi. Gal pradedam?

– Žinoma.

Prisiminęs Ričardo patarimą, išispyriau į grindis ir nusprendžiau be reikalo nejudėti.

Frederikas atsilošė ant kėdės šalia Gvendolinos, nusiėmė akinius ir pavalė juos marškinių kraštu.

– Ką šiandien mums skaitysi? – paklausė.

– Periklį, – atsakiau. Jis ir buvo jį pasiūlęs per praeitą semestrą. Jis nežymiai sąmokslininkiškai linktelėjo.

– Puiku. Pradėk, kai tik būsi pasiruošęs.

III SCENA

Likusią dienos dalį praleidome bare – blausiai apšviestoje medžiu iškaltoje skylėje, kurios darbuotojai gerai pažinojo daugumą Delekerio studentų, priimdavo tiek padirbtus, tiek tikrus tapatybės dokumentus ir visai nesistebėjo, kad kai kuriems mūsų dvidešimt vieni jau trejus metus. Ketvirtakursių perklausos baigėsi iki dvyliktos, bet Frederikui ir Gvendolinai dar reikėjo išklaudyti keturiasdešimt du kitus studentus – ir dar skirti laiko pietų ir vakarienės pertraukoms, o paskui ir aptarimui – todėl vaidmenų sąrašai turėjo būti paskelbti tik apie vidurnaktį. Sėdėjome šešiese savo įprastiniame bokse „Paršo galvoje“ (šmaikščiausia, kas sugebėta Brodvoteryje*) kaupėme ant stalo tuščius bokus ir taures. Visi gėrėme alų, išskyrus Meredith, kuri vieną po kito stiklo siurbė

* Pjesėje „Henrikas Ketvirtasis“ Džonas Falstafas daug laiko praleidžia smuklėje „Šerno galva“, gerdamas su smulkiais nusikaltėliais.

degtinę su gazuotu vandeniu, ir Aleksandrą, kuris gėrė skočą – neskiestą.

Buvo Ren eilė laukti Menų rūmuose, kada bus iškabintas vaidmenų sąrašas. Visi kiti savąsias valandas jau atbuvę, ir jei ji būtų parėjusi tuščiomis, budėjimo grafiką būtume paleidę iš naujo. Saulė jau buvo seniai nusileidusi, bet vis dar nagrinėjome savo perklausas.

– Visiškai susiškiau, – jau turbūt kokią dešimtą kartą pasakė Meredith. – Kaip visiška idiotė vietoj *nupiešti* pasakiau *nuplėšti*.

– Tame kontekste tai vargu ar svarbu, – tarė Aleksandras, atsidusęs iš nuobodulio. – Gvendolina turbūt nepastebėjo, o Frederikui turbūt tas pats.

Meredith nespėjus atsakyti, įlėkė Ren nešina popieriaus lapu.

– Paskelbė! – šuktelėjo ji ir visi pašokome ant kojų.

Ričardas atsivedė ją prie stalo, pasodino ir išplėšė tą lapą jai iš rankų. Ji jau buvo jį peržiūrėjusi ir leidosi nugrūdama į kampą, mums visiems palinkus prie stalo. Po kelių minutėlių tylos ir įnirtingo skaitymo, Aleksandras vėl pašoko.

– Ar nesakiau? – jis trinktelėjo per lapą, parodė pirštu į Ren ir užbliovė: – Ei, šinkorka, norėčiau pasiūlyt šitai damai išgert!

– Tik sėsk, Aleksandrai, tu *juokingas mulki*,* – Filipa čiupo jį už parankės ir pasodino atgal į boksą. – Ne viską nuspėjai teisingai!

– Viską.

– Ne, Oliveris vaidins ne tik Oktavijų, bet ir Kaską.

– Tikrai? – lioviausį skaityti, pamatęs brūkšnelį tarp savo pavardės ir Oktavijaus, ir pasilenkiau pažiūrėti dar sykį.

– Taip, o man teko trys – Decijus Brutus, Lucilijus ir Ticinijus. – Ji stojiškai šypstelėjo man, savo kolegai *persona non grata*.

* „Pikčiurnos tramdymas“ (ankstesnis šios komedijos lietuviškas pavadinimas „Užsispyrėlės sutramdymas“ – red. past.), trečias veiksmas, I scena, Lucencijaus (apsimetusio Kambiju) žodžiai.

– Kodėl jie šitaip daro? – paklausė Meredith, maišydama, kas liko iš jos degtinės, ir iščiulpdama paskutinius lašelius iš raudono šiaudelio. – Gi pilna antrakursių, kurie galėtų vaidinti.

– Bet trečiakursiai stato „Pikčiurną“, – pasakė Ren. – Ten reikia visų, kiek yra.

– Kolinas suksis kaip pasiutęs, – tarė Džeimsas. – Žiūrėkit, jis vaidins Antonijų ir Tranijų.

– Man pernai irgi taip pridirbo, – pasakė Ričardas, tarytum mums tai būtų naujiena. – Nikas Bulis su jumis ir Artistas Karalius su ketvirtakursiais. Repetuodavau po aštuonias valandas per dieną.

Kartais trečiakursiams duodavo vaidmenis ketvirtakursių spektaklyje, kurių nebuvo galima patikėti antrakursiams. Ir tada jie praleisdavo paskaitose nuo aštuntos iki trečios, paskui repeticijoje su viena sudėtimi iki pusės septintos ir su kita sudėtimi iki vienuoliktos. Slapčia visai nepavydėjau Ričardui ar Kolinui.

– Ne šįkart, – pasakė Aleksandras, kreivai šypsodamas. – Repetacijos tau truks tik pusę savaitės – miršti trečiame veiksmė.

– Už tai ir išgersiu, – tarė Filipa.

– *Kiek pavydžių kvailių dėl meilės niršta!** – pareiškė Ričardas.

– Oi, raminkis, – pasakė Ren. – Eik, nupirk visiems gėrimų ir galbūt bandysim tave dar truputį pakęst.

Jis atsistojo ir eidamas prie baro tarė:

– *Tą visą šlovę atiduočiau už alaus bokalą!***

Filipa palingavo galvą ir pasakė:

– Kurgi ne.

* „Klaidų komedija“, antras veiksmas, I scena, Lucianos žodžiai.

** „Henrikas Penktasis“, trečias veiksmas, II scena.

IV SCENA

Palikome savo daiktus Pilyje ir siausdami lėkėme per mišką, nusileidome kalvos laiptais ir atskuodėme prie ežero. Kvatojome ir rėkavome, užtikrinti, kad niekas negirdėjo, ir per daug išgėrę, kad suktume galvą, jei girdėjo. Nuo valčių stoginės buvo nutiestas lieptas, ant kurio rūdijo įvairūs nebereikalingi seni įrankiai. (Pietinėje ežero pusėje nebebuvo nė vienos valtys nuo tada, kai Pilį pavertė studentų bendrabučiu.) Nuleidę kojas virš vandens, rūkydami ir gerdami ant to liepto praleidome daug šiltų naktų ir vieną kitą šaltą.

Meredit, kuri mus visus gerokai lenkė sportiškumu ir greitumu, lėkė plaikstantis jai už nugaros plaukams it vėliavai ir lieptą pasiekė pirma. Sustojusi užkėlė rankas ant galvos, tamsoje bolavo blyški jos nugaros linija.

– *Kaip miega mėnesiena šioj pakrantėj!* – Ji atsisuko ir griebė mane už abiejų rankų, nes buvau arčiausiai. – *Sėdėsim čia, o muzikos garsai / Ausis užlies; švelni, tyki naktis / Gaidom saldžios harmonijos pavirs.**

Jai tempiant mane į lieptelio galą, apsimečiau, kad priešinuo-
si, o tada jau ir kiti vienas po kito atlėkė laiptais prie mūsų. Aleksandras paskutinis, švokšdamas.

– Išsimaudykim nuogi! – šūktelėjo Meredit, jau nusispirdama batus. – Visą vasarą nesimaudžiau.

– *Tikra skaistulė bus gan palaida*, – perspėjo Džeimsas, – *jei gro-
žį savąjį atskleis mėnuliui.***

* „Venecijos pirklys“, penktas veiksmas, I scena, Lorenzo žodžiai.

** „Hamletas“, pirmas veiksmas, III scena, Laerto žodžiai.

– Dieve, Džeimsai, koks tu nuobodus. – Ji savo batu trinktelėjo man po užpakaliu. – Oliveri, negi neisi su manim maudytis?

Ta jos šelmiška šypsena man visai nekėlė pasitikėjimo, taigi atsakiau:

– Kai aną kartą maudėmės nuogi, nudribau ant liepto ir pusę nakties ant sofos pragulėjau ant pilvo, kad Aleksandras ištrauktų pašinus man iš šiknos.

Kiti iš manęs ilgai ir smagiai juokėsi, o Ričardas dar sušvilpė kaip traukinys.

Meredith:

– Nagi, kas nors einam su manim maudytis!

Aleksandras:

– Tu nesugebi ir paros išbūt nenusirengus, ką?

Filipa:

– Gal, jei Rikas ją normaliai patenkintų, ji prie mūsų šitaip nesikurvintų.

Vėl juokas, vėl švilpimas. Ričardas pažvelgė į Filipą tarsi iš aukšto ir pasakė:

– *Ta ledi per daug teigia, regis man.**

Ji pavartė akis ir atsisėdo šalia Aleksandro, kuris trupino žolę į suktinių popierių.

Giliai įkvėpia ir kiek galėdamas ilgiau plaučiuose laikiau salsva mediena kvepiantį orą. Po kankinamai tvankios vasaros provincialiaame Ohajuje nekantravau sugrįžti į Delekerį prie ežero. Naktimis jo vanduo atrodė juodas, dienomis – sodriai melsvai žalias kaip nefritas. Tankus miškas supo ežerą iš visų pusių, išskyrus šiaurinį krantą, kur medžių buvo mažiau ir balto smėlio paplūdimys mėnulio šviesoje švytėjo it deimantų dulkės. Mes

* „Hamletas“, trečias veiksmas, II scena, Gertrūdos žodžiai.

pietiniame krante buvome pakankamai toli nuo rūmų šviesų akučių ir nebijojome, kad mus pamatys ar juolab išgirs. Tuo metu tokia atskirtis mums patiko.

Meredit užsimerkusi gulėjo ant nugaros ir tyliai niūniavo. Džeimsas ir Ren sėdėjo ant priešingų lieptelio kraštų, žvelgdami į paplūdimio pusę. Aleksandras baigė sukti suktinę, prisidegė ir padavė ją Filipai.

– Patrauk. Ryt vis vien nieko neveiksim, – pasakė, nors tai ir nebuvo visai tiesa.

Mūsų laukė pirma tikra paskaitų diena, o vėliau vakare – suėiga. Nepaisydama šito, ji paėmė suktinę, giliai patraukė ir padavė man. (Ypatingomis progomis visi parūkydavom žolės, išskyrus Aleksandrą, kuris nuolat buvo bent jau truputį apsirūkęs.)

Ričardas atsiduso su tokiu begaliniu pasitenkinimu, kad tas atodūsis jo krūtine nudundėjo kaip tigro murkimas.

– Laukia geri metai, – pasakė. – Jaučiu tą.

Ren:

– Gal taip jauti, nes gavai vaidmenį, kurio norėjai?

Džeimsas:

– Ir teksto perpus mažiau už mus visus?

Ričardas:

– Po praėjusių metų taip ir turėtų būti.

Aš:

– Kaip aš tavęs nekenčiu.

Ričardas:

– Neapykanta – nuoširdžiausias pataikavimas.

Aleksandras:

– Mėgdžiojimas*, bukaproti tu.

* Aliuzija į Oscarui Wilde'ui priskiriamą sentenciją: „Mėgdžiojimas – nuoširdžiausias pataikavimas, vidutinybėms šlovinant didžiuosius.“ (vert. past.).

Keli pakikenome, vis dar maloniai apsvaigę. Tas mūsų kاندžiojimasis buvo nepiktas ir paprastai neįžeidžiantis. Kadangi kaip septyni broliai ir seserys leidome šitiek daug laiko kartu, buvome matę ir geriausia, ir blogiausia vienas kitame, ir niekas mūsų nebestebino.

– Ar galit patikėt, kad jau paskutiniai metai? – tarė Ren, ilgokai užtrukus tylai po juoko.

– Niekaip, – atsakiau. – Atrodo, tėvas ant manęs dar vakar rėkė, kad švaistau savo gyvenimą.

Aleksandras prunkštelėjo.

– Kaip jis ten tau tiksliai pasakė?

– „Atsisakai stipendijos Keis Vesterne ir kitus ketverius metus praleisi prisidažęs su kalgotkėm, plėšdamas meilę su kokia nors mergaite per langą?“

Vien žodžių „Meno mokykla“ pakako išprovokuoti mano griežtai praktišką tėvą, tačiau tas pavojingas Delekerio išskirtinumas dažnai sukeldavo žmonėms nuostabą. Kodėl protingi, talentingi studentai pasmerkia save rizikai kiekvienų metų gale būti išmesti iš mokslo įstaigos ir baigia ją nė negavę tradicinio diplomo, kurį galėtų parodyti ieškodami pragyvenimo šaltinio? Bėda ta, kad dauguma, kurie gyveno už šito keisto konservatorinio ugdymo sferos ribų, nesuprato, kad Delekerio baigimo sertifikatas buvo kaip tas Vilio Vonkos auksinis bilietas – garantija, kad jo turėtojas bus įsileistas į elitines menininkų ir filologų bendruomenes, egzistuojančias už akademinio pasaulio rėmų.

Tėvas, kuris buvo dar griežtesnis šito priešininkas nei kiti, niekaip nesutiko su mano sprendimu iššvaistyti savo universitetinius metus. Vaidyba jau savaime yra blogis, bet vaidyba, susijusi su tokiu nišiniu ir senamadišku dalyku kaip Šekspyras (Delekeryje buvo tik jis), buvo daug daug baisiau. Būdamas pažeidžiamas

aštuoniolikmetis, pirmą kartą gyvenime pajutau neįtikėtiną siaubą ko nors be galo trokšti ir matyti, kaip tai išslysta iš rankų, todėl nepabijojau pasakyti jam, kad mokysiuos Delekeryje arba nesimokysiu išvis. Mama įkalbėjo jį mokėti už mano studijas – po savaitės ultimatumų ir nesibaigiančių rietenų – remdamasi tuo, kad mano vyresnioji sesuo jau buvo beveik iškritusi iš Ohajo valstybinio ir jiems telikau aš, kuriuo jie galbūt galės girtis per vakarienes su draugais. (Man iki šiol paslaptis, kodėl jie nepuoselėjo didesnių lūkesčių dėl Lėjos, jauniausios ir gabiausios iš mūsų.)

– Kaip apmaudu, kad nemačiau savo motinos taip įsiutusios, – pasakė Aleksandras. – Ji vis dar mano, kad mokausi Indianoj.

Aleksandrą motina atidavė globėjams, kai jis buvo visai mažas, ir beveik visai nesistengė palaikyti ryšio. (Apie tėvą temalonėjo pasakyti tiek, kad jis buvo kažkoks žmogus ar tai iš Puerto Riko, ar tai iš Kosta Rikos, – tiksliai neprisiminė, jis nė nenutuokė, kad Aleksandras egzistuoja.) Jo mokslai buvo finansuojami iš dosnios stipendijos ir nedidelės krūvos pinigų, kuriuos jam paliko miręs senelis, tą padaręs tik norėdamas įsiutinti švaistūnę savo paties atžalą.

– Mano tėtis tiesiog nusivylęs, kad nesu poetas, – pridūrė Džeimsas.

Profesorius Farou dėstė romantinius poetus Berklyje, o jo smarkiai jaunesnė žmona (buvusi studentė, koks skandalas!) pati buvo poetė iki tol, kol jos neištiko silvijaplatiška nervų krizė, kai Džeimsas dar buvo pradinukas. Susipažinau su jais vasarą prieš porą metų nuvykęs į Kaliforniją jo aplankyti, ir mano įtarimai, kad žmonės jie buvo įdomūs, bet tėvystė jų nedomino, visiškai pasitvirtino.

– Mano tėvams visiškai tas pats, – pasakė Meredith. – Jie užsiėmę botoksu ir mokesčių vengimu, o broliai puikiai rūpinasi šeimos turtais.

Dardenai gyvena tarp Monrealio ir Manhatano, pardavinėjo neįtikėtinai brangius laikrodžius politikams ir įžymybėms, o savo vienintelę dukterį laikė labiau naujoviška madinga augintine nei šeimos nare.

Filipa, niekada nepasakojusi apie savo tėvus, nieko nepasakė.

– *Daugiau nei giminė, mažiau nei savas*,* – pasakė Aleksandras. – Dievuliau, kokios tos mūsų šeimos apgailėtinos.

– Na, ne visos, – tarė Ričardas.

Jo ir Ren tėvai buvo Londone gyvenantys trys patyrę aktoriai ir režisierius, dažnai dalyvavę Vest Endo teatrų pastatymuose.

– Mūsų tėvai labai džiaugiasi, – jis gūžtelėjo.

Aleksandras išpūtęs dūmus nusprigė nuorūką.

– Kaip tau pasisekė, – pasakė ir nustūmė Ričardą nuo lieptelio.

Jis taip pliūkštelėjo į vandenį, kad purslai nutaškė mus visus. Merginos sucypė ir užsidengė galvas, o mudu su Džeimsu iš netikėtumo aiktelėjome. Per akimirką visiškai permirkome, juokėmės ir plojome Aleksandrui – per garsiai, kad girdėtume, kaip Ričardas keikiasi, kai jo galva vėl iškilo į paviršių.

Dar pasėdinėjome prie vandens kokią valandą, o tada vienas po kito ėmėme pamažu kopti atgal į Pilį. Ant liepto likau paskutinis. Netikiu Dievo, bet paprasčiau bet ko, kas klausėsi, neleisti, kad Ričardo prognozė atneštų nelaimę. Gerų metų – tenorėjau tik to.

* „Hamletas“, pirmas veiksmas, II scena, Hamleto žodžiai.